



Mesačník Miestneho odboru MS Banská Bystrica - roč. XXXII. č. 273-9/2023

Tajomstvo slobody spočíva vo vzdelávaní

ľudí,

*ale tajomstvo tyranie spočíva v udržiavaní
ich v nevedomosti.*

Maximilien Robespierre

ÚSTAVA – ZÁKON ZÁKONOV – RODNÝ LIST NÁRODA

Udalosti ostatných mesiacov a týždňov ma priviedli k zamysleniu nad udalosťami okolo mňa. Okrem volieb sa blíži aj začiatok nového školského roka a to je čas na úvahu o budúcnosti tohto národa. O perspektívach tých, čo by nás mali nasledovať. *Mládež naša* má skreslené, nedostatočné vedomosti o histórii predkov svojich...

Počiatky ústavy jednotlivých svetových národov spadajú ešte do antických dôb. Vtedy ešte nedozrel ten pravý čas na jej tvorbu a realizáciu. Tá prišla až v stredoveku za absolutistických štátnych útvarov, za monarchií. Vtedy sa začali prejavovať sociálne, národné, politické snahy o zmeny a zrovnoprávnenie ľudí v štáte.

Prvá ústava nevznikla ani v Anglicku, ani vo Francúzsku ani v Nemecku a už vôbec nie v USA!? Viete, že prvou ústavou na svete bola ústava malého národa, miništátu San Marina z roku 1600? Div sa svete, platí dodnes. Nepotrebovali si z nej urobiť *trhací kalendár*. Nepotrebovali ju každú chvíľu inovovať, ako vyhovuje tej ktorej politickej strane v danom volebnom období! Obyvatelia si ju ctia a uznávajú od prvopočiatku svojho vzniku, už celé storočia. Ďalšie najstaršie ústavy boli konštituované: v roku 1787 v USA, výsledkom Veľkej francúzskej revolúcie z roku 1791 bola prvá francúzska ústava s preambulou *Štátna moc je celistvá a neodcudziteľná a patrí výhradne národu*.

Francúzska revolúcia podnietila národné obrodenecké snahy malých európskych národov a jej ústava inšpirovala vznik národných ústav v Európe. Aj orientácia štátnej politiky bývalého Česko-Slovenska bola tradicionalistická – francúzska. Versaillská zmluva rozhodla o osude staručkej monarchie, za ktorou dodnes *smútia* jej pohrobkovia...

Naša Ústava je veľmi mladá (1992), ale má silné historické korene, o čom svedčí aj jej preambula:

*My, národ slovenský
pamätajúc na politické a kultúrne dedičstvo svojich predkov
a na stáročné skúsenosti zo zápasov o národné bytie a vlastnú
štátnosť, v zmysle cyrilo-metodského duchovného dedičstva
a historického odkazu Veľkej Moravy, vychádzajúc z prirodzeného
práva národov na sebaurčenie, spoločne s príslušníkmi
národnostných menšín a etnických skupín žijúcich na území
Slovenskej republiky, v záujme trvalej mierovej spolupráce
s ostatnými demokratickými štátmi, usilujúc sa o uplatňovanie
demokratickej formy vlády, záruk slobodného života,*

*rozvoja duchovnej kultúry a hospodárskej prosperity, teda my,
občania Slovenskej republiky, uznášaním sa prostredníctvom
svojich zástupcov na tejto ústave;*

Rok 2023 je plný historických výročí Slovenska a Slovákov. Tých najrevolučnejších, zakotvených v preambule našej Ústavy. Žijeme v predvolebnom čase, ale málo počujeme o historických míľnikoch našej zeme, našich ľudí, nášho národa. Mnohým politikom chýba historická pamäť! Je to náhoda? Je to zámer? Je to cílené?

Čo si má našinec myslieť, keď sa vráti z osláv 160. výročia založenia najstaršej slovenskej inštitúcie – Matice slovenskej? Kde bola najvyššia politická špička tohto štátu?

Prečo nepamätá na *politické a kultúrne dedičstvo svojich predkov a na stáročné skúsenosti zo zápasov o národné bytie a vlastnú štátnosť v zmysle cyrilo-metodského duchovného dedičstva a historického odkazu Veľkej Moravy, vychádzajúc z prirodzeného práva na sebaurčenie?*

Prečo si *nespomínajú*, prečo *zabúdajú* na: 1 160 rokov príchodu Konštantína a Metoda na Veľkú Moravu (863), 180 rokov od konštituovania spisovnej slovenčiny (1843), 175 rokov od vyhlásenie Žiadosti národa slovenského, od vypuknutia národno-obrodeneckej revolúcie a vzniku Prvej slovenskej národnej rady (1848), 160 rokov od založenia Matice slovenskej, 105 rokov vzniku ČSR (1918), 79 rokov

od SNP, 55 rokov od invázie spojeneckých armád Varšavskej zmluvy, atď., atď.? Mali slabých učiteľov histórie?! Načim si pýtať naspäť školné!

Opätovné snahy Maďarska o revíziu hraníc je náhodná? Nie, postoje niektorých slovenských politikov im dávajú živnú pôdu, provokujúce podnety...

Na základe týchto skúseností sa usilujme 30. septembra 2023 zvoliť si takých zástupcov na ďalšie štyri roky, ktorí sa budú usilovať o uplatňovanie demokratickej formy vlády, zaručia nám slobodný život, budú rozvíjať duchovnú kultúru a hospodársku prosperitu. Nič viac nepotrebujeme. To stačí!

*Väčšina ľudí v skutočnosti nechce slobodu,
pretože to zahŕňa zodpovednosť
a väčšina ľudí sa zodpovednosti bojí.
(Sigmund Freud)*

Mgr. Anita Murgašová
šéfredaktorka

PRIPOMÍNAME SI

175 rokov 1. slovenskej národnej rady

S neopísateľným nadšením vítali Slováci prvé slovenské vojsko na hraniciach slovensko-moravského pomedzia. Priniesli zásoby potravín, šatstvo i odev. Stovky mladých ľudí sa pridávali k dobrovoľníkom.

Prvá SNR bola konštituovaná 16. 9. 1848 vo Viedni a dňa 19. 9. 1848 zasadala na Myjave. Prístrešie našla v dome národne uvedomelej vdovy Kolényovej.

Osemčlenná SNR pozostávala z troch politických, troch vojenských členov a dvoch tajomníkov. Ako politickí členovia ju viedli L. Štúr, J. M. Hurban a M. M. Hodža. Vojenskými veliteľmi boli B. Bloudek, F. Zach a B. Janeček. B. Nosák a D. Bórik získali funkciu tajomníkov.

SNR mala mať dočasný charakter a po konsolidácii pomerov mala byť nahradená riadne volenými kandidátmi. Organizovala Slovenské povstanie v rokoch 1848 – 1849 a bola orgánom výkonnej moci na území autonómneho Slovenska, ako aj na územiach Slovenska obsadených spojenými slovensko-rakúskymi jednotkami v boji proti Uhorským povstalcem. Bola prvým slovenským národným reprezentatívnym politickým orgánom.

SNR vypovedala poslušnosť maďarskej vláde, čím vyhlásila nezávislosť Slovenska a proklamovala jeho národnú samostatnosť od uhorskej vlády nadväzujúc na Žiadosti slovenského národa vyhlásené v Liptovskom Mikuláši 11. mája 1848. Zasadania SNR boli často prerušované, lebo do Myjavy prichádzali ďalšie a ďalšie zástupy dobrovoľníkov.

Dostala sa tiež do sporu s cisárskym vojskom. Jeho veliteľia začali mať strach z mohutného sústredenia a vyzbrojovania slovenského ľudu a vyzvali SNR, aby opustila Myjavu. Odpoveďou bolo zajatie a odzbrojenie cisárskych vojakov. Samuel Štefanovič so skupinkou ozbrojených dobrovoľníkov zorganizoval taký šikovný manéver, že bez jediného výstrelu zajal 230 cisárskych vojakov. Za tento čin ho SNR povýšila do hodnosti kapitána. Bol to prvý slovenský kapitán. Dňa 21. septembra odišla podstatná časť výpravy z Myjavy do Brezovej pod Bradlom. V Myjave zostalo asi tisíc mužov, ktorí mali odražať prvé náporové útoky.

Dom Anny Kolényovej na Štúrovej ul. č. 2 na Myjave sa zachoval až do dnešných dní. Je v ňom Múzeum Slovenských národných rád, ktoré je administratívnou súčasťou Slovenského národného múzea. Múzeum bolo slávnostne otvorené 21. 9. 1968 a do užívania ho odovzdal vtedajší predseda SNR Ondrej Klokoč. V roku

1970 bol objekt vyhlásený za Národnú kultúrnu pamiatku a v roku 2019 bolo múzeum kompletne zrekonštruované. Aby múzeum čo najlepšie plnilo svoju funkciu, bola v jeho dvore a na priedomí vybudovaná prístavba, kde sú muzeálne expozície. Priamo v dome je zachovaná pamätná izba v pôvodnom stave, ako keď v ňom zasadala prvá Slovenská národná rada na čele s Ľudovítom Štúrom, Jozefom Miloslavom Hurbanom a Michalom Miloslavom Hodžom.

Na priečelí pôvodného domu je umiestnená pamätná tabuľa s citátom v dobovom pravopise: „V dome výbornej pani Kolényovej založil sa prvý hlavný stan národných bojovníkov na Slovensku. Tu bývali prvé hlavy a vodcovia povstania slovenského Tu sa prijímali vyslanstvá okolitých obcí, vydávaly sa rozkazy pod pečatou a podpisom „Slovenskej národnej rady“, ztadiaľto sa rozposielali „Prihlasy ku slovenskému národu“ a tu sľubovali pokánie hriešnici a zradcovia národa slovenského. Pamätný zostane dom tento ako i rodina v ňom bývajúca vernému synovi a dcére Slovenska.“ Je to prevzatý text v štúrovej slovenčine z diela História povstania slovenského z roku 1848 od priameho účastníka Slovenského povstania 1848 Mikuláša Dohnányho z roku 1850

Obrovský dejinný význam prvej SNR je nielen v tom, že ako prvý národný, reprezentatívny a politický orgán v histórii slovenského národa sa postavila na čelo národnooslobodzovacieho boja za práva Slovákov, ale aj v tom, že sa stala najvyššou reprezentantkou zvrchovanosti národa. Tak dostali štátoprávne snahy Slovákov aj svoju inštitucionálnu formu.

Slováci, ako národ, po prvýkrát vkročili na scénu európskych dejín. Bol to dôstojný začiatok ich cesty k budúcej svojbytnosti a štátnosti. Začiatok slovenského boja za národné oslobodenie, čo vtedy prvá SNR považovala za svoju česť a povinnosť voči svojim predkom a potomkom.

Pri 1. výročí vzniku MS v roku 1864 povedal jej prvý predseda biskup Štefan Moyses myšlienky, ktoré v plnom rozsahu platia aj na dnešný čas nášho žitia: „Časy nepoznania vo vrstvách mladých, ktoré možno chcú slúžiť národu, ale v huriavku denných premien a v treskote nových fráz zabúdajú na staré ponaučenia z dejín. Nemali by zabúdať, ale mali by sa učiť pracovať, konať a obetovať sa po zrozumiteľnosti a pravdivosti. Preto nech sa náš život rozvíja podľa pravdy a spravodlivosti v najväčšej úcte pre dobro nášho slovenského národa a celého Slovenska.“ IK

SLOVO NA ZAMYSLENIE

Naozaj moc v našom štáte pochádza od občanov?

Už 31 rokov je tomu, čo poslanci Slovenskej národnej rady schválili základný zákon štátu - Ústavu Slovenskej republiky. Udialo sa tak 1. 9. 1992, no príprava samotného textu začala už v roku 1990, teda ešte za existencie federácie. Tejto neľahkej úlohy sa ujala Plankova komisia. Proces prijatia základného zákona štátu nebol vôbec jednoduchý, akoby sa mohlo zdať. Stranám MKDH, Spoluzitie a Maďarská občianska strana (maďarská trojkoalícia) sa nepozdávala preambula. Konkrétne jej začiatok: "My, národ slovenský..." Argumentovali tým, že v Slovenskej republike žijú nielen Slováci, ale aj občania iných národností. Ďalší poslanci zas navrhovali preambulu úplne vynechať. Nakoniec sa ustálil názor, že subjekt, ktorý je oprávnený si nárokovať právo na sebaurčenie je NÁROD, čo musí byť uvedené v preambule. Pred hlasovaním poslanci maďarských strán opustili rokovaciu sálu, poslanci KDH hlasovali proti prijatiu Ústavy. Za hlasovali poslanci SNS, HZDS a SDL - výnimkou boli štyria poslanci maďarskej národnosti.

Ale, čo to vlastne ústava je? Mnoho Slovákov o nej veľa nevie a pritom by ju mal poznať každý z nás. Nemyslím doslovne, ale mali by sme chápať jej význam a prečo je pre nás taká významná. To by sme si mali pripomínať neustále, nielen v deň výročia jej prijatia. Je to predsa základný zákon štátu, od ktorého sa odvíjajú všetky následné zákony, vyhlášky, nariadenia.

Aspoň to bola pôvodná myšlienka, no je realita naozaj taká či diametrálne odlišná? Namiesto pomyselného najvyššieho „strážcu“ zákonosti sa z nej postupne stal trhací kalendár. Vládni predstavitelia často hovoria o jej význame pre národ, ale nestačia dokončiť súvetie a bez mihnutia oka sú schopní ju pošliapať. Ešte lepšie prirovnanie by možno bolo spútať a uväzniť. Navonok sa nám síce stále javí, že je stále tým, čím by mala byť, lenže cez hrubánske múry žalára jej hlas sotva počuť. Bude ju počuť a vidieť aspoň v deň výročia jej prijatia?

Ak chceme ešte tvrdiť, že žijeme v právnom štáte, určite by mala temnicu opustiť a zaujať miesto, ktoré jej prináleží. V tom jej ale musíme pomôcť my všetci. Verím, že sa konečne vymaníme z osídlení ľahostajnosti a strachu a uvedomíme si, čo Ústava pre náš národ znamená. Len naplnením jej poslania sa všetci spolu môžeme spolu priblížiť k právnenému štátu, kde nevládne svojvôľa, ale spravodlivosť, kde nepravládajú záujmy úzkych skupín nad záujmami národa.

Moc predsa pochádza od občanov, tak je v nej uvedené - čl. 2 ods. 1:

„Štátna moc pochádza od občanov, ktorí ju vykonávajú prostredníctvom svojich volených zástupcov alebo priamo.“ Nie od politikov, tí sa o ňu uchádzajú a snažia

sa nás presvedčiť, že práve oni sú tí vhodní kandidáti, aby sme im ju odovzdali!

Z uvedeného môžeme odvodiť, že občan buď štátnu moc zverí zástupcom alebo ju vykonáva sám, pričom ústavodarca nenadraduje štátnu moc, ktorú vykonávajú volení zástupcovia nad mocou, ktorá pochádza priamo od nás občanov.

Kam tým smerujem? K referendu. Nie je to tak dávno, kedy bola prijatá 22. novela Ústavy, ktorou sa do čl. 73 vložil odsek 3 – o skrátení volebného obdobia NR SR uznesením. Referendum je inštitúcia priamej demokracie. Preto by mal byť v Ústave definovaný jasne, presne, aby nemohol vzniknúť priestor na politické a právnické manévry. Potom by nevznikal priestor na otázky typu, či je referendum právne záväzne alebo otázka, ktorá sa skloňovala posledné obdobie bola, či skrátenie volebného obdobia je v súlade s Ústavou a, či je možné o ňom rozhodnúť v referende.

Odpoveď jednak nájdeme: - priamo v Ústave v čl. 93 ods. 2 „Referendom sa môže rozhodnúť aj o iných dôležitých otázkach verejného záujmu.“ Podľa môjho názoru otázka skrátenia volebného obdobia NR SR spadá pod inú dôležitú otázku verejného záujmu v zmysle čl. 93 ods. 2 Ústavy. Keďže pochybovači a prekrúcači sa nájdu vždy, je potrebné do textu ústavy ad verbum vložiť, že: skrátenie volebného obdobia NR SR je inou dôležitou otázkou verejného záujmu.

Ale nejde len o skrátenie volebného obdobia NR SR v prípade nespokojnosti občanov. Referendum by malo byť funkčným nástrojom v rukách ľudu pomocou, ktorého môžu reálne spolupôsobiť pri tvorbe štátnej vôle, teda vôle ľudu, ktorý tvorí štát. A to bez ohľadu na názor volených zástupcov, vládných činiteľov, či štátnych úradníkov.

Občania sú štát a majú mať v jeho riadení hlavné slovo. Najmä, čo sa týka kľúčových otázok fungovania štátu, národných záujmov, či vlastných práv a slobôd. Často si kladiem otázku, či by nemali volení zástupcovia počúvať vôľu ľudu aj bez referenda a všemožne ľuďom vychádzať v ústrety, snažiť sa, aby naplnením svojich mandátov skvalitňovali život celého národa. K tomu netreba veľa. Stačí číť a rešpektovať tých, ktorí im dali dôveru a vôľu pracovať pre blaho všetkých.

Je smutné, že musíme toto vôbec riešiť. V právnom a suverénnom štáte by malo byť samozrejmosťou, že hlavné slovo majú tí, ktorí tým štátom sú. Je to národ, ktorý sa sformoval do štátneho útvaru a jeho právo rozhodovať o svojom osude je nespochybniteľné. Aspoň by také malo byť. Či tomu tak ešte niekedy bude, bude naozaj záležať od každého z nás.

Mgr. Veronika Tišliarová

Z ČINNOSTI MS

Klub LIPA v Krupine



básňou na svete.

O histórii starobylého kráľovského mesta Krupiny sme sa dozvedeli veľa zaujímavého z výkladu nášho sprievodcu. Krupina bola známa a významná hlavne svojim Krupinským právom, podľa ktorého súdila a vynášala rozsudky. Historický stred Krupiny tvorí Mestský dom z r. 1901, ktorý stojí na mieste pôvodnej radnice z r. 1590, neskorobarokový Svätotrojičný stĺp na ochranu mesta z r. 1752, Rímskokatolícky kostol Narodenia Panny Márie z 13. storočia, ktoré sú hrđými svedkami bohatej histórie mesta.

Poslednou časťou prehliadky bola návšteva Múzea Andreja Sládkoviča. Rodný dom, v ktorom sa Andrej Braxatoris, neskôr známy ako Andrej Sládkovič 30. 3. 1820 narodil, už nie je majetkom mesta. Múzeum s jeho menom sídli v tesnej blízkosti rodného domu v neskorogotickom a renesančnom dome z 15.-17. storočia. Od roku 1965 je múzeum s expozíciami archeológie, histórie, remesiel a osobností Krupiny: **Andreja Sládkoviča, Eleny Maróthy-Soltésovej, Jozefa Cigera-Hronskeho.**

Aj keď v múzeu, ktoré nesie meno krupinského rodáka Andreja Sládkoviča, sa veľa originálnych vecí nezachovalo, pripomenuli sme si ho v celej jeho veľkosti aj recitáciou niektorých veršov jeho najslávnejšej básne:

Marína moja! teda tak sme my
ako tie božie plamene,
ako tie kvety na chladnej zemi,
ako tie drahé kamene....

Celý výlet za poznaním sa nám vydaril a páčil.

Blažena Sadloňová

OSLAVY ZVRCHOVANOSTI



Vatra zvrchovanosti je oheň, ktorým sa na Slovensku oslavuje a pripomína prijatie **Deklarácie Slovenskej národnej rady o zvrchovanosti Slovenskej republiky zo dňa 17. júla 1992**. Na oslavu prijatia tejto deklarácie sa v roku 1992 a následne aj v ďalších rokoch na desiatkach miest Slovenska konali zhromaždenia občanov pri vatrách, ktoré dostali názov vetry zvrchovanosti. Tá úplne prvá, a preto sa dnes volá ústredná, bola zapálená na Geografickom strede Európy pri kostole sv. Jána Krstiteľa medzi obcami Kremnické Bane a Krahule. Autorom projektu Vetry zvrchovanosti, ktoré sa udržali dodnes je Peter Štrelinger, v tom čase redaktor v matičných Slovenských národných novinách, spolu s Jánom Smolcom, Romanom Kaliským a Drahošom Machalom. Všetko to začalo stretnutím pri kostole sv. Jána Krstiteľa v období Vianoc už v roku 1991, kde Juraj Sarvaš prečítal Vianočné posolstvo Slovákov zo srdca Európy.

„I teraz stojíme pred tvárou Európy a sveta ako sebavedomý, demokratický a pokojamilovný národ. Túžime žiť so všetkými národmi bez rozdielu v zhode, za to od nich očakávame úprimnosť, pochopenie, úctu a rešpekt. Želanie v tomto duchu vyslovil aj spisovateľ Martin Kukučín: Nezanedbávajme mosty, ktoré sú medzi nami; stavajme ich nové, pevné a uhladné. Myslime jedni na druhých stále, nielen v čase potreby ... Zapálme slávnostne svetlá a rozložme veľké vetry lásky.“

Prvú ústrednú vatra zvrchovanosti pri kostole sv. Jána Krstiteľa zapálil 17. júla 1992 v podvečer Augustín Marián Húska, Ľudovít Černák, Roman Kováč, Jozef Prokeš, Drahoš Machala a Deklaráciu o zvrchovanosti predniesol predseda MS Jozef Markuš, ktorý ju potom uviedol aj na záver programu Svetového festivalu Slovákov v Martine. V ďalších rokoch oslavy tejto významnej udalosti našich národných dejín spoločne organizovali Dom MS v Banskej Bystrici, MO MS v Kremnici a obec Kremnické Bane v súčinnosti s mnohými matičnými odbormi z celého Slovenska. IK

Oslavy v Kremnických Baniach

V sobotu 8. júla 2023 sme si pri obci Kremnické Bane pripomenuli 31. výročie vyhlásenia Deklarácie zvrchovanosti SR a zapálili 31. Ústrednú vatra zvrchovanosti. Na podujatí sa zúčastnili aj naši vzácní hostia, Miloš Svrček, poslanec NR SR a zakladajúci člen Matice slovenskej, Juraj Vozár, starosta obce

Kremnické Bane, Vladimír Zavadský, starosta obce Lúčky, tajomník MS Viliam Komora, tajomník, a jeden zo štátnych predstaviteľov, ktorí boli pri tom v roku 1992, Jozef Prokeš, bývalý predseda SNS a podpredseda vlády SR. Vypočuli sme si tri slávnostné príhovory. Najprv Viliam Komora, tajomník Matice slovenskej, zdôraznil odkaz MS pri budovaní samostatnosti Slovenska ako aj jej aktívnej práce pri vyhlásení Deklarácie zvrchovanosti SR. Minútu ticha sme vzdali úctu nedávno zosnulému majstrovi Jurajovi Sarvašovi, ktorý bol nie len skvelý umelec, ale aj človek s obrovským srdcom. Celé podujatie sa nieslo v pokojnej atmosfére letného podvečera a v národnom duchu, každý z účinkujúcich slovom alebo piesňou pripomenul aké nádherné je naše Slovensko. 31. Ústredná vatra zvrchovanosti bola zapálená pri drevenom dvojkríži uprostred nádherných kopcov medzi obcami Kremnické Bane a Krahule. Celú túto úžasnú scenériu dotváral nezabudnuteľný západ slnka.

Ivana Horváthová, predsedníčka MO MS v Kremnici

Oslavy v Rimavskej Sobote

Významný sviatok našej Zvrchovanosti uctili aj rimavskosobotskí matičiari najskejšor v záhrade Domu Matice slovenskej v Rimavskej Sobote a celú slávnosť pre širokú verejnosť uviedli **14. júla o 20.00 hod. v areáli parkoviska pri rekreačnej oblasti Kurinec – Zelená voda**, zapálením vetry v spolupráci s predstaviteľmi mesta Rimavská Sobota. Pozvanie prijali primátor mesta Jozef Šimko, poslanec BBSK Michal Bagačka, starosta obce Očová Rudolf Huliak, poslanec mestského zastupiteľstva Rimavská Sobota Ivan Hazucha a inštrumentalista z Oravy Drahoš Daloš. Tohto podujatia sa zúčastnilo viac ako 200 návštevníkov. Poďakovanie patrí pracovníkom Technických služieb mesta, ktorí zabezpečili drevo na vatre a stoly s lavicami. Organizátorom podujatia, ktorými boli MO MS a mesto R. Sobota potešila vysoká účasť mladých ľudí ako aj rodičov s deťmi. Mali veľkú radosť z vetry, ktorá jasne osvecovala široké okolie a horela dlho do noci pri rozhovoroch a speve prítomných na stretnutí.

Mgr. Elena Nebusová, predsedníčka MO MS Rimavská Sobota

Banskobystrický MO MS na oslavách 160 rokov od založenia MS v Martine

Členovia MO MS z Banskej Bystrice a obyvatelia obce Tajov sa 5. augusta 2023 zúčastnili celoslovenských osláv 160. výročia založenia Matice slovenskej a 30 rokov slovenskej štátnosti v Martine.



Program osláv bol rôznorodý. Dal príležitosť zoznámiť sa s národno-historickými ponukami: Národné etnografické múzeum, novoovtorené Múzeum Martina Benku a národnú kultúrnu pamiatku - Národný cintorín.

V popoludňajších hodinách si mohli účastníci pozrieť ponúknutý program účinných zvrchovanosti a slovenského zahraničia v martinskej Športovej hale. Vyvrcholením malo byť vystúpenie SLUK-u, na ktoré sa všetci tešili.

Žiaľ, že sa do priebehu programu vúdil technický škriatok, ktorý mnohých obral o sledovanie SLUK-u, pretože po oficiálnej spoločensko-politickej časti programu moderátor vyhlásil koniec. To mnohých pomýlilo. Žiaľ!

I napriek tomu lapsusu pobyt na oslavách nás všetkých presvedčil o kráse a múdrosti našich predkov hodných nasledovania. Stretnutie so slovenským krajaným svetom bolo inšpirujúce a dojemné. AM

Čo hovoria na to účastníci zjazdu?

Bolo to, podľa môjho názoru, skvelé podujatie. Vystúpenie slovenských ľudových súborov, ale aj tých zahraničných malo skvelú úroveň a povzbudilo mi dušu, že stretnutie ľudí môže mať aj krásnu formu na rozdiel od politických šarvátok v reláciách predvolebných stretnutí lídrov politických strán, ako je Matovič a jeho komplici, ktorí len kydajú špinu na svojich politických protivníkoch.

Pavol Spišiak

Bolo to super podujatie. Hrdosťou sa mi naplnilo srdiečko pri vystupovaní súborov.

Marta Karvašová

Neskrývam nadšenie a obdiv nad tvorbou nášho umelca, národne citiaceho výtvarníka Martina Benku, ktorý pre nás zachytil podobu Slovenska s jej krásami i výtvarným spracovaním rozmanitých slovenských krojov. Daroval nám svoje diela, svoje umenie, svoj ateliér s obrazmi i osobnými vecami, ktoré sú sprístupnené na Kuzmányho ulici v Martine, kde umelec žil a tvoril.

Danica Balažovičová

NA (NE)POSLEDNEJ STRANE...

JUBILEJNÁ ZDRAVICA A NALIEHAVÁ VÝZVA SLOVENSKEJ MATKE NÁRODA

S úprimnou srdečnosťou a hlbokou vďakou za všetko, čo naša vzácna – najstaršia, najzaslúžitejšia a najvýznamnejšia – národná ustanovizeň pre Slovensko a Slovákov v dejinách urobila, blahoželáme Matici slovenskej k 160. výročiu jej založenia veľkými osobnosťami, ktoré múdro a obetavo povýšili životný záujem slovenského národa nad svoje osobné, konfesijné aj všetky ostatné záujmy.

Vďaka našim veľikánom za ich vzácny a príkladný dejinotvorný vzor!

Ako dobrá a zodpovedná matka sa Matica slovenská ujala svojej povinnosti chrániť slovenský národ a pomáhať mu prežiť a prekonať ťažké časy národnej neslobody v období najvyššieho existenčného ohrozenia, za čo jej patrí trvalá vďaka a úcta Slovákov.

Milá, vzácna a radosná pripomienka na čas priateľskej vzájomnej spolupráce národných síl – či už pri presadzovaní slovenčiny ako štátneho jazyka alebo pri zápasoch za právo Slovákov zvrchovane rozhodovať o svojich veciach, vzťahoch a záujmoch v postavení slobodného a rovnoprávného subjektu medzinárodného práva – nás však vyzýva konať!

Preto opäť – vzhľadom na súčasné závažné okolnosti ohrozujúce nielen overené hodnoty života, ľudskosti a kultúry, ale aj mier a existenciu nielen nášho národa, ale aj

celého ľudstva a jeho civilizácií – my, jej priaznivci, tak ako už viackrát v časoch minulých kríz – **vyzývame našu vzácnu jubilantku, aby využila svoju historickú skúsenosť a autoritu, znova sa postavila na čelo národných síl slovenskej spoločnosti doma i vo svete a ujala sa záchranu hodnôt nášho národného dedičstva!**

Tak ako v 90-tych rokoch XX. storočia, keď sme spoločne – Matica slovenská, SSI KORENE, SKSI Slovakia plus, NEZES a ďalšie občianske združenia národne uvedomelej slovenskej inteligencie a významné mienkotvorné osobnosti – spoločne pomáhali slovenskému národu zavrziť stáročný zápas za slobodu, rovnoprávnosť a ľudsky dôstojný život, aj dnes sú ZSI KORENE ochotné a pripravené plniť si svoju vlasteneckú povinnosť „na čele zápasov v službe národu a vlasti“. Tento raz v kampani Mierová mobilizácia národných síl: Čím viac voličov – tým demokratickejšie voľby! Aktuálne pod spoločným, národné sily motivujúcim a zjednocujúcim heslom pre Voľby do NR SR 2023:

„**IDE O VŠETKO – VŠETCI SLOVÁCI K VOĽBÁM!**“

Výbory Združení slovenskej inteligencie KORENE a Rada osobnost
Bratislava 4. augusta 2023

VYHLÁSENIE MATICE SLOVENSKEJ

(K VÝROKOM VIKTORA ORBANA, KTORÝMI SPOCHYBNIL SUVERENITU SLOVENSKEJ REPUBLIKY)

Matica slovenská zásadne protestuje proti vyjadreniam maďarského premiéra Viktora Orbána, ktoré predniesol na letnej univerzite Maďarov v Rumunsku a v ktorých označil Slovensko „za odtrhnutú časť krajiny“. Šírenie politických anachronizmov dávno zaniknutého Veľkého Uhorska popiera akékoľvek maďarské vyjadrenia o úprimných a priateľských vzťahoch medzi Maďarskom a Slovenskom, čo umocňuje aj fakt, že minulý rok sa Viktor Orbán objavil na futbalovom zápase so šalom s mapou Veľkého Uhorska. Spochybňovanie územnej integrity či suverenity Slovenska prostredníctvom týchto činov je absolútne neprípustné.

Je zarážajúce, že takéto priame, či nepriame odkazy na Veľké Uhorsko sa dejú v roku, kedy si pripomíname 30. výročie vzniku Slovenskej republiky, 105. výročie vzniku Česko-Slovenska a 160. výročie vzniku Matice slovenskej, ktorá si práve v období silnejšej maďarizácie v Uhorsku mnoho vytrpela.

Matica bola hlavnou prekážkou maďarizátorov pri ich snahe vybudovať v Uhorsku

jediný maďarský národ bez ostatných národov a národností. Nepravníci prostredníctvom tlače organizovali proti nej ťaženia, jej účinkovanie sťažovali a vláda, ktorá ju nakoniec i násilne zatvorila ako jedinú zo všetkých slovanských matíc a jej majetok zhabala. V tomto období dochádzalo aj k prenasledovaniu mnohých slovenských národovcov a k násilným represiam.

Slovensko nesmie nikdy zabudnúť na obdobie násilnej maďarizácie, ktoré si vyžiadalo mnohé obete, ktoré bojovali za zvrchovanosť a suverenitu Slovenska. Netreba ani zabúdať, že za posledných sto rokov došlo k asimilácii takmer pol milióna Slovákov na území Maďarska. Matica slovenská je za dobré a priateľské vzťahy s naším južným maďarským susedom, ale to, čo v našich vzťahoch nemá miesto je iredenta a revizionizmus. Slovenská republika nie je a nikdy nebola odtrhnutou časťou súčasného maďarského štátu!

Mgr. Peter Schvantner tajomník MS 4. 7. 2023

NAŠÍM PEROM PÍSANÉ Slovien

Pod Kriváňom Slovien blúdi,
korene mu niekto vzal,
tolko zloby v srdci ľudí,
clivo hľadá v širu dial,

clivo hľadá, v pomoc dúfa,
sám sa bojí bojovať,
a kým plače, občas zúfa,
môže stratiť svoju mať,

matku čo ho roky chová,
plody zeme prináša,
nestačí už hradba snová,
v týchto časoch Judáša

Mgr. Veronika Tišliarová

(autorka je od augusta 2023 novou členkou MO MS)

PLÁN NA SEPTEMBER

OSOBNOSTI 2023

prednáška s besedou pre členov MO MS s pripomenutím“

- 115. výročie narodenia E. Suchoňa (15. 9. 1908)
- 135. výročie narodenia Martina Benku (21. 9.1888)
- 150. výročie úmrtia Jána Vansu (9. 9. 1873)

UPOZORŇUJEME ČLENOV MO MS

- **Členský príspevok za roky 2020 – 2023 môžete zaplatiť v matičnom dome** na ulici M. Rázusa. Z členského zabezpečujeme pravidelnú matičnú činnosť a podporujeme konanie všetkých podujatí;
- Na možnosť **prispievať svojimi článkami** do mesačníka ZVON a **posielať návrhy**, ktoré nám pomôžu rozvíjať našu pravidelnú činnosť. Vaše príspevky môžete posielat' každý mesiac do 20-teho na mailovú adresu momatica@gmail.com alebo anita.murgasova@gmail.com;
- Na možnosť získania **Pamätnice o histórii pôsobenia MO MS v rokoch 1919 – 2019**, na symbolickú podporu našej činnosti v matičnom dome na ulici M. Rázusa;
- **na Slovenský deň kroja** – 1. septembra 2023 na Námestí SNP v .B. Bystrici,
- **na 365. ročník Radvanského jarmoku** – 8. – 10. septembra 2023,
- na Deň obce Telgárt – 9. septembra 2023,
- na **Deň Ústavy SR** pri pamätníku 14. septembra 2023 o 17,00 hod.,
- na 10. ročník Slivkovej parády v Španej Doline – 16. september 2023,
- na 13. ročník Dožiniek pod Poľanou na Raticovom vrchu v Hriňovej – 17. 9. 2023.